

Піщенко Геннадій Іванович,

доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Лисенко Альона Олександрівна, старший лаборант кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ

ОЗНАКИ Й ДЕТЕРМІНАНТИ КОРУПЦІЇ ЯК НЕГАТИВНОГО СОЦІАЛЬНОГО ЯВИЩА

Корупція без перебільшення є однією з найактуальніших проблем сучасності. Вона стоїть поруч з екологічними та техногенними проблемами, які вкрай негативно впливають на мікроклімат та здоров'я людей і заважають нормальному функціонуванню суспільства та будь якої держави окремо.

Корупція стала чинником, який реально загрожує національній безпеці і конституційному ладу держав, зокрема, України.

З'ясування сутності корупції є надзвичайно важливим як в теоретичному так і практичному сенсі. Важливість вирішення цього питання для практичної діяльності у протидії корупції полягає в тому, що від правильного розуміння її сутності залежить формування стратегій і тактики, визначення сил та вибір засобів спрямованих хоча б не на повне знищення, а на деяке зменшення негативного впливу останньої на позитивний розвиток держави.

Глибинний аспект корупції як негативного соціального явища, підкреслено енциклопедичними словниками, які тлумачать латинське слово «corruption» за псування і розбещування. Таке розуміння корупції свідчить про розбещення окремих посадових осіб державних органів владою. Також в багатьох словниках та енциклопедіях термін «корупція» тлумачиться та визначається як «корозія», що в свою чергу перекладається як роз'їдання, руйнування.

Окрім соціальної сутності, корупція має історичні витоки, які засвідчують факти існування останньої в суспільстві з моменту виникнення та існування держави, а отже, утворення у зв'язку з цим державного апарату для управління суспільством. З цього приводу треба навести вислів Шарля Монтеск'є який писав: «Відомо вже з досвіду віків, що будь-яка людина, яка володіє владою, схильна зловживати нею, і вона буде йти у цьому напрямку, доки не досягне належної їй межі» [1]

Невід'ємною складовою корупції - є хабарництво. Воно завжди присутнє там, де існує публічна влада. Жодна країна світу не володіє повним імунітетом від хабарництва. Вони відрізняється лише його обсягами, характером проявів та масштабом впливу на соціально-економічну та політичну ситуації.

Стосовно України, як зазначав ще бувший Президент України Л.Д. Кучма на розширеному засіданні Координаційного комітету по боротьбі з корупцією та організованої злочинністю «криміналізовані і «тінізовані» буквально всі сфери... Зберігається стійка тенденція поширення корупції практично у всіх структурних підрозділах органів влади та на всіх рівнях управління державою» [2].

Окрім соціального та історичного аспектів, корупція є політичним явищем. Глобальний характер корупції проявляється втім, що вона присутня у всіх політичних системах, притаманне як явище всім без винятку країнам світу. Це проявляється в тому, що корупція і політика безпосередньо взаємопов'язані між собою. Корупція пов'язана зі здійсненням публічної влади у всіх сферах соціального життя, впливаючи на підготовку і реалізацію політичних рішень. У свою чергу політика, яку проводить держава у сфері протидії корупції, впливає на стан, структуру та динаміку корупції (кількісно-якісні показники). Тобто, корупція не може існувати за межами влади.

Корупція явище системне. Як зазначав ще Платон: «Система не може бути краща за людей, які її представляють».

Корупція є одним з головних чинників роздвоєння суспільства. З однієї сторони - публічна влада, з іншої - рядові члени суспільства.

Корупція визначним чином впливає на економічну стабільність держави, її інвестиційний клімат, привабливість для інвесторів, тощо. Корупція не дає можливості ефективно працювати і розвиватися різним соціальним інститутам держави, завдає нищівної шкоди податковій системі держави. Найбільш корумпованими сферами є митниця, банківська сфера, освіта, медицина, а також природні монополії - нафтогазова сфера та інфраструктури.

Корупція є правовим явищем. По-перше існує законодавче визначення корупції у Законі України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 року [3]. По-друге, у примітці до статті 45 КК України надається перелік кримінальних статей, що містять корупційну складову і займають щільне місце та значну питому вагу серед злочинів що вчиняються у сфері господарської діяльності. Нажаль, корупційні злочини мають високу ступінь латентності з дуже низьким рівнем їх реєстрації і як наслідок - розслідування та прийняття судових рішень. Корупція має зв'язок з організованою злочинністю, адже зростання злочинного елементу з державними структурами і правоохоронними органами є однією з ознак організованих злочинних угруповань [4].

До основних чинників існування корупції в державі є соціальна нерівність, політична та економічна нестабільність, правовий нігілізм (ігнорування та недотримання існуючих норм права), низький рівень духовних та моральних якостей окремих представників влади та місцевого самоврядування, що наділені владою та службовими повноваженнями, які дають їм змогу (певні можливості) використовувати її в корисних цілях для отримання неправомірної вигоди тощо [5].

Виходячи із вищесказаного, вважаємо за необхідне надати власне (авторське) визначення корупції, яке на наш погляд, повною мірою розкриває сутність та ознаки цього вкрай негативного соціального явища.

Отже, **корупція** - це системне явище яке має історичні витoki і полягає у протиправній (не регламентується законом) діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (стаття 3 Закону України «Про запобігання корупції»), що має соціальну обумовленість, правовий характер, політичну та економічну складову і характеризується можливістю використання влади та службових повноважень у корисних цілях, з метою отримання неправомірної вигоди, як матеріального (грошові кошти) так і нематеріального (пільги, черги, переваги) змісту для себе або інших осіб.

Список використаних джерел

1. Волженкин Б.В. Корупция. СПб: Санк-Петербургский юридический институт Ген. Прокуратуры РФ.1998. С. 6.

2. Кучма Л. Держава не буде донором корумпованих хапуг// Урядовий кур'єр. 1999. 16 грудня.

3. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 року

4. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії: монографія. Київ: Атіка, 2001. 304 с.

5. Корупційна злочинність в Україні: сучасний стан,

детермінанти та запобігання: навч. посіб. / автор. кол.: В. В. Василевич, О. М. Джу́жа, А. О. Джу́жа, О. Г. Колб, С. О. Колб, І. О. Колб, Н. В. Кулакова, Ю. О. Левченко, А. В. Микитчик, С. І. Мінченко, С. А. Мозоль, Т. В. Миронюк, Г. С. Поліщук, Е. В. Расюк, А. В. Савченко; за ред. проф. О. М. Джу́жи та доц. Е. В. Расюка. Київ: ФОП Маслаков,

Плугатир Максим Віталійович, доцент
кафедри публічного управління та
адміністрування Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент

КЛАСИФІКАЦІЯ СПОСОБІВ ОТРИМАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ

Слід зазначити, що особливості способів вчинення корупційних злочинів полягають в тому, що вони вчиняються не як одиничні дії, а часто у вигляді системи способів злочинної діяльності, кримінального механізму, що вчиняються насамперед в економічній сфері і нерідко відбуваються протягом тривалого періоду.

Спосіб корупційних злочинів нерідко є складовим елементом злочинної діяльності, здійснюваної за єдиним задумом, що перетворюється іноді на кримінальну систему. В ході вивчення матеріалів кримінальних проваджень виявляється зв'язок цих діянь з